

Βαρλαμης

ΑΓΙΟΣ

ΛΟΥΚΑΣ

ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΑΣ

Βαρλαμης

ΑΓΙΟΣ

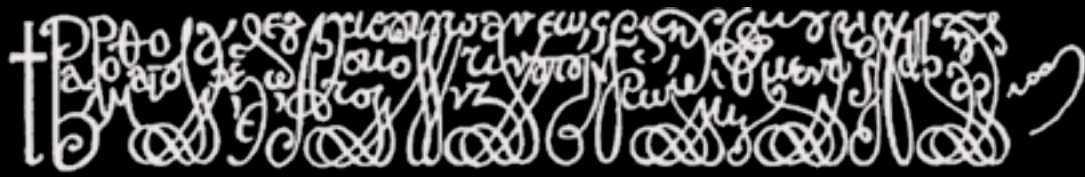
ΛΟΥΚΑΣ

ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΑΣ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΔΟΒΡΑ

Τῷ Ἐλλογιματάτῳ κυρίῳ Εὐθυμίῳ Βαρλάμη, Καθηγητῇ Πανεπιστημίου, τέκνῳ τῆς ἡμῶν Μετριότητος ἐν Κυρίῳ ἀγαπητῷ, χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ Θεοῦ.

Μνήμονες τῶν ὧν πρὸ δύο μηνῶν ἐτύχομεν λίαν συγκινητικῶν ἐκδηλώσεων σεβασμοῦ, τιμῆς, ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως ἐκ μέρους τοῦ Τερωτάτου Μητροπολίτου Βεροίας, Ναούσης καὶ Καμπανίας καὶ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ κυρίου Παντελεήμονος καὶ τῶν φιλοπατρίδων καὶ φιλοθέων Βεροσιέων, ἐκλεκτῶν τέκνων τῆς Μητρὸς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐκφράζομεν τὴν ἰδιαίτεράν πατρικὴν ἡμῶν χαρὰν διότι μετέσχομεν αὐτοπροσώπως καὶ εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκθέσεως συλλογῆς καλλιτεχνικῶν ἔργων τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς Ἐλλογιμότητος, ἀφορώντων εἰς τὸ ἱερὸν πρόσωπον καὶ τὴν θαυματουργικὴν ἐν τῇ ζωῇ τῶν πιστῶν παρουσίαν τοῦ Ἁγίου Λουκᾶ, Ἀρχιεπισκόπου Κριμαίας, ἦτις ἐκθεσις διοργανώθη ἐν τοῖς χώροις τῆς Τεράς Μονῆς Παναγίας Δοβρᾶ Ἡμαθίας.

Ὁ μέγας οὗτος σύγχρονος Ἅγιος Λουκᾶς, ὁ ἰατρός, ἐνέπνευσε καὶ ἐμπνέει, διὰ τοῦ βίου καὶ τοῦ ἐπιτυχοῦς συνδυασμοῦ τῆς ιδιότητος τοῦ ἀριστα κατηρητισμένου ἱατροῦ καὶ ἐπιστήμονος πρὸς ἐκείνην τοῦ χριστιανοῦ, ὁμολογητοῦ καὶ κατὰ προαίρεσιν μάρτυρος, πλείστους χριστιανούς, καὶ μάλιστα ἐπιστήμονας καὶ καλλιτέχνους, οἱ ὅποιοι εὐρίσκουν εἰς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ πρόσωπον ἐν ἀνυπέρβλητον πρότυπον ἀγιότητος, θυσίας καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν πλησίον.

Τοιοιτοτρόπως, καὶ ἡ ὑμετέρα Ἐλλογιμότης, ἐμπνεομένη ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀποβλέπουσα ὅπως ὁ σύγχρονος οὗτος ἰατρός ψυχῶν καὶ σωμάτων Ἅγιος Λουκᾶς τῆς Κριμαίας τιμᾶται ἔτι περισσότερο ὑπὸ τοῦ πιστοῦ λαοῦ καὶ ἀναδεικνύηται ἔτι καὶ ἔτι ἡ ἱαματικὴ αὐτοῦ χάρις, προῦχώρησεν εἰς τὴν φιλοτέχνησιν ἐπὶ τούτῳ ἔργῳ, ὥστε διὰ τῆς δυνάμεως τῆς εἰκόνης νὰ μῆται ὁ πιστὸς θεατὴς εἰς τὴν δύναμιν τῆς Ὁρθοδοξίας, τὴν δύναμιν τῆς ἀγιότητος, τὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης.

Εἶναι, ἄλλωστε, γνωστὸν ὅτι καὶ ὁ Ἅγιος Λουκᾶς ἐ χρημάτισεν ἀρχικῶς ἐκλεκτὸς διάκονος τοῦ χρωστήρος, ἀσχοληθεὶς ἐγκόπως καὶ ἐπιμελῶς μετὰ τῆς ἀπεικονίσεως τῶν ὄσων εἴτε ὁ φυσικὸς ὀφθαλμὸς εἴτε ἡ ἐσωτερικὴ ἐνόρασις ἐνέπνευσαν εἰς αὐτόν, ἐν τέλει δὲ κατέλιπε κληρονομίαν εἰς τὸν κόσμον τὴν χάριν τῆς ἱατρικῆς διὰ νὰ βοηθήσῃ περισσότερους συνανθρώπους διὰ τῆς χειρουργικῆς ἰάσεως καὶ ἀπαλύνσεως τοῦ σωματικοῦ καὶ ψυχικοῦ πόνου.

Ο σεβασμιότατος Μητροπολίτης Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας
Παντελεήμων

LUX - ΛΟΥΚΑΣ - ΦΩΣ

Το Φως του Χριστού “έφανε πάσι” μέσα από τη ζωή και τα θαύματα του νοητού λύχνου, του Αγίου Λουκά, Αρχιεπισκόπου Συμφερουπόλεως, του Ιατρού και θαυματουργού.

Γεννήθηκε σε πόλη αρχαία, ελληνική, που σήμερα ονομάζεται Κερτς και βρίσκεται στην Κριμαία. Ήταν το 1877 και ο Βαλεντίν Βόινο Γεσενέτσκι - αυτό ήταν το κατά κόσμον όνομά του - πολιτογραφήθηκε σα μέλος μιας κοινωνίας ταραγμένης, πλημμυρισμένης με ερωτηματικά, μιας κοινωνίας που εγκυμονούσε επαναστάσεις και είχε ανάγκη από φως, όχι ακνό, όχι παροδικό, αλλά δυνατό και μόνιμο, **το Φως του Χριστού**.

Αυτό το θείο Φως άρχισε από πολύ μικρός να αναζητά ο μικρός Βαλεντίν. Κι όταν σπούδαζε ιατρική στο Κίεβο πάντα εύρισκε χρόνο να κατεβαίνει στα σκοτεινά σπήλαια της Λαύρας. Εκεί μέσα στα ανήλιαγα και υπόγεια κελιά των Πατέρων έβλεπε το Φως, το θείο Φως που τόσο ποθούσε και προσευχόταν να τον κατευθύνει στη ζωή του.

Αυτό το Φως το αγάπησε και το πόθησε

τόσο, που δεν μπορούσε πια να το κρατήσει για τον εαυτό του. Έγινε γιατρός, πονούσε με τον πόνο, καιγόταν με τον πυρετό, υπέφερε με την αρρώστια, ταυτιζόταν με την οδύνη του ασθενή και σα λαμπάδα αναμμένη μετέδιδε φως, γιατρεία και προσωπική συμπαράσταση και βοήθεια.

Μέσα στην ιερή αυτή διακονία γνώρισε τη νοσοκόμα Άννα. Συγκινήθηκε όταν διαπίστωσε ότι διακονούσε κι αυτή με τον ίδιο ζήλο τον άνθρωπο και ενώθηκε μαζί της με τα ιερά δεσμά του γάμου. Στην κατ’ οίκον εκκλησία του βλάστησαν 4 τέκνα. Όμως, την ευλογημένη οικογένεια του φιλόπονου γιατρού που διακονούσε θυσιαστικά τον άνθρωπο, ήρθαν να τaráξουν δοκιμασίες.

Ο πρόωρος θάνατος της Άννας ήταν χτύπημα βαρύ και προσπάθησε να καλύψει με το σκοτεινό πέπλο του πένθους το φωτεινό ιατρό.

Αλλά, ακόμη μια πιο βαριά και σκοτεινή σκιά ερχόταν και απειλούσε να σβήσει εντελώς το φως. Ήταν το αθεϊστικό καθεστώς που δίωκε την Εκκλησία της Ρωσίας.

Ο Βαλεντίν ανασύνταξε τις δυνάμεις του και στράφηκε πάλι προς το Θεό. Είπε ναι στην πρόσκλησή Του και δέχθηκε κάτι απρόσμενο, τη χειροτονία. Γνώριζε καλά ότι η επιλογή του θα του κόστιζε την οικογενειακή του γαλήνη, τη λαμπρή ακαδημαϊκή καριέρα και την προσωπική του ασφάλεια, αλλά δεν μπορούσε να αντισταθεί στο Φως.

Το 1923 ο πατήρ Βαλεντίν, ο ιερέας και ιατρός, που θεράπευε τις ψυχές και τα σώματα, λαμβάνει τη μοναχική κουρά και το όνομα Λουκάς για να χειροτονηθεί στη συνέχεια Επίσκοπος της διωκόμενης Ρωσικής Εκκλησίας.

Και έτσι ξεκίνησε για το Γολγοθά....

Ήταν βαρύς ο σταυρός. Φυλακίσεις, εξορίες, ανακρίσεις, ταπεινώσεις, εξευτελισμοί...

Αυτός όμως πίσω από το σταυρό έβλεπε το Φως της ανάστασης. Γι' αυτό και όπου κι αν βρισκόταν, στη φυλακή, στην εξορία, δε σταματούσε να λειτουργεί, να κηρύττει, να θεραπεύει. Ο ανθρώπινος πόνος δεν μπορούσε να τον αφήσει αδιάφορο.

Ώρες ατελείωτες χειρουργούσε, καθάριζε πληγές, φρόντιζε τραυματίες αλλά και μελετούσε, συνέγραφε και δίδασκε την ιατρική επιστήμη.

Είχε συνταιριάξει απόλυτα στη ζωή του την πίστη και την επιστήμη. Η μια συμπλήρωνε την άλλη και χωρίς την πρώτη δε δεχόταν να ενεργήσει τη δεύτερη.

Έτσι αρνούνταν να χειρουργήσει αν δεν είχε απέναντι τη Μητέρα του Φωτός, που από την εικόνα Της τον ευλογούσε και κατεύθυνε τα χέρια του.

Τα χρόνια περνούσαν και ο φιλόστοργος πατέρας των διωκομένων χριστιανών, πάντα εξόριστος και πάντα διωκόμενος, συνέχιζε με καρτερία το διπλό έργο του.

Μέχρι που ήρθε το απροσδόκητο. Αυτός που σ' όλη του τη ζωή ακολουθούσε το Φως έχασε το φως των ματιών του.

Βρίσκεται στη Συμφερούπολη, είναι αρχιεπίσκοπος, τα γηρατειά και οι ταλαιπωρίες του στέρησαν το φως.

Όμως, ακόμη κι εκεί, στο σκοτάδι των ματιών του, ο Αρχιεπίσκοπος Λουκάς βρήκε το Φως. Σ' όλη του τη ζωή αναζητούσε όχι ένα φως που σήμερα λάμπει και αύριο σβήνει άλλα το Φως το αληθινό, το ιλαρό, το Φως του Χριστού.

Έτσι δεν έχει ανάγκη πλέον τα μάτια. Θεραπεύει με την προσευχή του. Βρίσκεται πια κοντά στα ολόφωτα ακρογιάλια της Βασιλείας των Ουρανών και λάμπει ολόκληρος και σκορπίζει θαύματα και φως.

11 Ιουνίου 1961. Μέσα στο Φως, ο αρχιεπίσκοπος Λουκάς παρέδωσε τη φωτεινή ψυχή του και ανέδραμε στα ολόφωτα δώματα του Παραδείσου για να συναντήσει το ανέσπερο Φως.

Το σώμα του θησαυρός πολύτιμος για το ποίμνιο του.

Σα σώμα μάρτυρος και αγιαστήριο λιτανεύθηκε πάνδημα στη Συμφερούπολη και ετάφη...

Αλλά πώς να κρύψει το χρώμα το φως;

Τα θαύματά του, οι επεμβάσεις του και οι θεραπείες που επετέλεσε μετά το θάνατο του οδήγησαν την Εκκλησία στην αναγνώριση της αγιότητάς του.

1996, 35 χρόνια μετά και μέσα από τον τάφο ξεπρόβαλε το φως... Η Ρωσική Εκκλησία επίσημα κηρύσσει την αγιότητα του Αγίου Λουκά και **θέτει το φως επί την λυχνία.**

Στη Συμφερούπολη κλήρος και λαός προσέρχονται στον τάφο που αναδείχθηκε ιατρείο άμισθο και θαυμάτων εργαστήριο, ξεσκεπάζουν το θησαυρό και με θυμιάματα, ωδές και δοξολογίες τον μεταφέρουν στο Ναό. Στο Ναό που λειτουργούσε ενόσω ζούσε. Στο Ναό της παροικίας των Ελλήνων. Και εκεί ενθρονίζεται... και λάμπει με τα θαύματα του. Γίνεται πια οικουμενικός Άγιος και πατέρας και θεραπευτής των πονεμένων...

2006: Στη Μακεδονική Βέροια, στο σπίτι της Παναγίας, στη Δοβρά έρχεται μια φωτεινή ευλογία...

Ήδη από τον προηγούμενο χρόνο άρχισε το μοναστήρι να τιμά τον Άγιο Λουκά. Δεν

τον αναζήτησαν οι πατέρες, δεν τον ψάξανε οι προσκυνητές, αλλά αυτός, ο ίδιος, ο θαυματουργός ήρθε και μπήκε στη ζωή μας!

Οι θαυμαστές θεραπείες του, τα μεγάλα θαύματά του, τον καθιέρωσαν ως προστάτη και έφορο του μοναστηριού και θερμό αντιλήπτορα των προσκυνητών. Το φως της χάρης του κατεσκήνωσε στο σπίτι της Παναγίας.

Και η Παναγία, σα μάνα φιλόστοργη, μας χάρισε κι άλλη ευλογία...

29 Μαΐου 2006... καταφθάνει στην Ιερά Μονή Παναγίας Δοβρά το μεγαλύτερο εκτός Συμφεροπούλεως τεμάχιο ιερού Λειψάνου του Αγίου, δωρεά του διαδόχου του, Μητροπολίτου Συμφερουπόλεως κ. Λαζάρου.

Πάνδημη υποδοχή, συγκίνηση, χαρά, ευλογία στη μετακομιδή του Ιερού του Λειψάνου.

Ο άγιος ήρθε για να μείνει.

Γι' αυτό και στο μοναστήρι ξεκίνησε να χτίζεται το σπίτι του. Οι καιροί δύσκολοι αλλά ο Άγιος, μόνος του βρίσκει και θα βρεί τους τρόπους για να τελειώσει η κατοικία του στην περιοχή μας...

10 χρόνια ζούμε κοντά του.

10 χρόνια κάτω από τη σκέπη και τη χάρη του. 10 χρόνια συγκινούμαστε από τα θαύματά του. 10 χρόνια βλέπουμε τη ζωή μας να αλλάζει από την παρουσία του, γιατί ζούμε τον ανθρώπινο πόνο και τη γιατρεία του, την ασθένεια και τη θεραπεία της. Γινόμαστε πιο συμπονετικοί, πιο θυσιαστικοί, πιο άνθρωποι χάρη στον Άγιο, χάρη στο φως του Αρχιεπισκόπου Λουκά, του Αγίου μας.

†Ο Μητροπολίτης Βεροίας Ναούσης & Καμπανίας
Παντελεήμων

Η Κρύπτη του Αγίου Λουκά όπως διαμορφώθηκε με τα σχέδια του Καθηγητή Βαρλάμη.

Στις 29 Ιουνίου 2016 η Α.Θ.Π. ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος εγκαινίασε στην Ιερά Μονή Παναγίας Δοβρά μαζί με τον σεβ. Μητροπολίτη Βεροίας κ. Παντελεήμονα την «Κρύπτη του Αγίου Λουκά» που φιλοξενεί την έκθεση με το εικαστικό έργο του Καθηγητή Ε. Βαρλάμη.

Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΙΟ ΛΟΥΚΑ

Μια τέτοια συλλογή έργων τέχνης γίνεται για πρώτη φορά στο πλαίσιο της Ορθο-δοξίας και παρότι είναι μια μεγάλη λόγια τέχνη, εντούτοις **μπορεί και αγγίζει τις ψυχές όλων των ανθρώπων** ανεξάρτητα από τη μόρφωσή τους και την κοινωνική κατηγορία.

Γι' αυτό η **“Κρύπτη του Αγίου Λουκά”** αποκτά έναν οικουμενικό χαρακτήρα και προβάλλει μια παγκόσμια είδηση: **οι δυνάμεις της πίστης που είναι μέσα μας είναι απέραντες**, αρκεί να τις αφήσουμε να δράσουν. Είναι η δυνατότητα της επιστράτευσης της προσωπικής πίστης κάθε επισκέπτη.

Οι παραστάσεις που ο ζωγράφος και αρχιτέκτονας, Καθηγητής Ευθύμιος Βαρλάμης, σας παρουσιάζει εδώ, στην υποβλητική ατμόσφαιρα της Κρύπτης, είναι αφιερωμένες σ' έναν άνθρωπο που έζησε στα δύσκολα χρόνια της Σοβιετικής Ένωσης με πολέμους, κακουχίες, εξορίες, βασανιστήρια και εξευτελισμούς.

Ένας σπουδαίος επιστήμονας, Καθηγητής της Ιατρικής, που αφιέρωσε τη ζωή του για να βοηθήσει τους συνανθρώπους του που υπέφεραν, που με το παράδειγμά του και την πίστη του στο Χριστό έδινε κουράγιο στους συμπατριώτες του κι όταν αποδήμησε συνέχισε με το χάρισμα της θαυματουργίας του να μας προσφέρει παρηγοριά και ίαση. Ο **Άγιος Λουκάς** από τη Ρωσία.

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΑΣ

Ευθύμιου Βαρλάμη

- 1- **Η τέχνη της εικόνας είναι πράξη.** Μια πράξη όμως που περιέχει τη θεϊκή σοφία της Δημιουργίας. Η τέχνη έχει μέσα της αυτό το μυστήριο που συγκινεί τον άνθρωπο βαθιά. Ιδιαίτερα η χριστιανική θεοκεντρική τέχνη.
- 2- Ένα έργο ζωγραφικής γεννιέται μέσα στην ψυχή του καλλιτέχνη. **Ο ζωγράφος ζωγραφίζει τη βαθιά του πίστη** με ένταση και απλότητα. Μιλάει στην ψυχή κάθε ανθρώπου που γίνεται μέτοχος σ' αυτό το μυστήριο. Η επικοινωνία γίνεται από ψυχή σε ψυχή.
- 3- Στο θεατή: Για να δεις μια εικόνα πρέπει να μνηθείς σ' αυτό το μυστήριο της συμμετοχής. **Ο άνθρωπος δεν μπορεί να ζήσει χωρίς το Θεό**, μια και ο άνθρωπος είναι δημιούργημα του Θεού.
- 4- Με το βιβλίο αυτό, που **είναι αποκλειστικά γραμμένο για σένα**, θέλω να σου φανερώσω τα μυστικά της τέχνης μου, να βλέπεις τα έργα μου και να χαρείς με την αποκάλυψη του μυστηρίου που κρύβει η πίστη μου κι αγάπη μου.
- 5- Ξέρεις ότι **μέσα σου φυλάγεις την εικόνα του Θεού**. Ο δημιουργός Θεός φύσησε τη θεία Του πνοή στο πρόσωπό σου. Όταν άνοιξες για πρώτη φορά τα μάτια σου, βρέθηκες πρόσωπο με πρόσωπο απέναντι στο Θεό. Το Θεό λοιπόν τον είδες και ένιωσες χαρά και έκπληξη. Μας έπλασε ελεύθερους δημιουργούς «καθ' ομοίωσιν», είμαστε θεόπλαστα πλάσματά του.

6- Οι παραστάσεις που θα παρουσιάσω σήμερα στην ωραία ατμόσφαιρα της Κρύπτης είναι αφιερωμένες σ' έναν άνθρωπο που έζησε στα δύσκολα χρόνια της Ρωσίας με πολέμους, κακουχίες, εξορίες, βασανιστήρια και εξευτελισμούς. Ένας μεγάλος γιατρός, Καθηγητής, που δε λύγισε, ούτε λιγοψύχησε, αλλά βρήκε το δρόμο της σωτηρίας στην Ορθόδοξη Εκκλησία και από απλός ιερωμένος έφτασε στο αξίωμα τού αρχιεπισκόπου και στη μεγαλύτερη δικαίωση του ανθρώπου να πλησιάσει το Χριστό, τον Κύριο μας και σαν θεοφόρος στην αγιοσύνη να προσφέρει με το χάρισμα της θαυματουργίας του σε χιλιάδες ανθρώπους αγάπη, παρηγοριά και λύτρωση. Πρόκειται λοιπόν για τον **Άγιο Λουκά το Θαυματουργό από τη Ρωσία**.

7- Τον ενθουσιασμό μου για το νέο άγιο της ορθόδοξης πίστης μας, τον οφείλω στο φίλτατο επίσκοπο Παντελεήμονα της μητρόπολης Βεροίας, Ναούσης και Καμpanίας. Αυτός είναι η αιτία και της δικής μου επιστράτευσης για τον άγιο Λουκά. Βέβαια όλα αυτά συμβαίνουν χωρίς συγκεκριμένες προθέσεις.

Έτσι, σχεδόν απαραίτητα, εντάχθηκα στους θαυμαστές και προσκυνητές του αγίου. Είναι σα **μια ανεξήγητη μεταπήδηση της πίστης από ψυχή σε ψυχή** και αυτή η μεταβολή με οδήγησε να σκηνογραφήσω μια σειρά από έργα τα οποία ονομάζω θεοδράματα, όπως ονομαζόταν η θεία λειτουργία στα πρώτα βυζαντινά χρόνια.

Με τα έργα μου αυτά θέλω να φανερώσω τη μυστική σύνδεση του ανθρώπου με το Θεό,

8- Με τα έργα μου αυτά θέλω **να μεταφέρω σε όλους τους ανθρώπους το βαθύτερο νόημα της τέχνης** και ιδιαίτερα της ιερής τέχνης και να φανερώσω τη μυστική σύνδεση του ανθρώπου με το Θεό, τον Πατέρα μας, τον Πατέρα της αγάπης και της ευσπλαχνίας.

Πιστεύω ότι η θέαση και το ζωντανό βίωμα κάθε έργου μπορεί να βοηθήσει στην άμεση επιστροφή κάθε ανθρώπου που απομακρύνθηκε από το ζωντανό θρησκευτικό βίωμα. Η πιο έντονη αναγκαιότητα, της αναγνώρισης της αγάπης, της πραότητας, της ταπεινότητας της χριστιανικής πίστης.

Η Γεωγραφία της ψυχής

9- **Κάθε ψυχή έχει τη δική της ιδιοσυγκρασία**, έχει τις δικές της διαστάσεις και ιδιορρυθμίες. Η μια κολυμπά σα νησί στη θάλασσα, άλλη ταξιδεύει στο σύμπαν δίχως τελικό προορισμό, μια άλλη είναι γεμάτη από φλεγόμενα ηφαίστεια κι άλλη σκεπασμένη με παγετώνες.

10- Η ψυχή του Αγίου μοιάζει με τις απέραντες ρίζες των μανιταριών που απλώνουν χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά πλοκάμια στο σύμπαν για να απορροφήσουν τις υπάρχουσες ενέργειες και να τροφοδοτήσουν τις ψυχές των ανθρώπων, να ανθίζουν και να θεραπεύονται από κάθε νόσο **με τη θαυματουργή θεραπεία της αγάπης και της συμπόνιας**.

11- Κάθε ψυχή έχει απέραντους κήπους με λογής-λογής μικροσκοπικά πολύχρωμα λουλούδια, που αναπνέουν δίχως διαλλείματα την ενέργεια της θεϊκής δημιουργίας κι έτσι **ξεχειλίζει στο σύμπαν η μυρωδιά της αγάπης, της ειρήνης και της ευδαιμονικής αθανασίας**. Είναι σαν ανθισμένοι κήποι του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος.

12- **Κάθε ψυχή έχει το δικό της φως**, λαμπερό ή πολύχρωμο, εκτυφλωτικό, φλεγόμενο, ανέσπερο, κλωμό ή μυστηριακό, για να συμβάλλει, κάθε μια με το δικό της φως, στην ποθούμενη θαυματουργία.

13- Τώρα θα προσπαθήσω να ανιχνεύσω την τοπογραφία της ψυχής του Αγίου και συγχρόνως να σε ξεναγήσω στον παλμό της ζωής του, να γνωρίσεις τη χάρη και την ευλογία του και να πλημμυρίσει η καρδιά σου από την αγιοσύνη του κι έτσι να ξεπεράσεις την αδυναμία σου, να θεραπευτείς από πόνους και λύπες **για να ξαναβρείς το λαμπερό φως της θεϊκής αγάπης**.

Αυτό δεν είναι δύσκολο, ούτε ακατόρθωτο. Ο Άγιος σε περιμένει καρτερικά να σου μεταφέρει με την πίστη του τη χάρη και την ίαση. Αυτή είναι η αγία χάρη που τον μετατρέπει σε μεταφορέα της θεϊκής παντοδυναμίας στην προσωπική σου ζωή.

14- Θα σου δείξω όλους τους ανθισμένους κήπους του, τα ποτάμια, τις λίμνες, τις πραγματικές του πηγές, τους άγιους τόπους της αγάπης του. Αλλά πρόσεχε, όλα αυτά που περιγράφω πρέπει για να τα δεις, να τα φωτίσεις με το δικό σου, το προσωπικό φως της δικής σου της ψυχής. Αν δε συμβάλλεις, να τα φωτίσεις με το φως που έχεις μέσα σου, όλα θα μένουν σκοτεινά και αόρατα. Μην αμφιβάλλεις, αυτό το φως που έχεις μέσα στην ψυχή σου σε κάνει να λάμπεις. Να λάμπεις σα φάρος και να κερδίζεις αυτό το μεγάλο δώρο της ζωής: **να φωτίζεις τον κόσμο με το δικό σου φως της αγάπης.**

15- - *Τι βλέπεις σ' αυτό το έργο ζωγραφικής; Πες εσύ!*

- *Βλέπω τον Άγιο.*

- *Ναι, αλλά βλέπεις και τις λεπτομέρειες;*

Έλα να τα δούμε μαζί. Το γενικό χρώμα, το φως, τους χώρους, όλα τα επιμέρους τμήματα. Από το σύνολο στις λεπτομέρειες.

Για να δούμε: Κλείσε τα μάτια σου. **Άσε να ταξιδέψει η εικόνα μέσα σου**, στη μνήμη της ψυχής σου. Θυμήσου τα χρώματα, το φως, τα μάτια του αγίου. Θυμήσου όλα αυτά που ορίζουν την ατμόσφαιρα του έργου. Είναι θλιμμένα; υπάρχει ελπίδα;

Άνοιξε τα μάτια σου και βλέπε τον ουρανό. Πήγαινε πιο κοντά στο έργο.

Βλέπεις;

Με την απόσταση που αλλάζεις, έχεις άλλες εντυπώσεις.

16- **Η σκηνοθεσία δεν αρκείται σ' ένα φως μιας μοναδικής πηγής.** Παντού φέγγουν τα μέρη με το δικό τους φως, με τη μυστηριακή φωτεινή πηγή, για να δώσει αυτή την ένταση των αντιθέσεων.

Συμβαίνουν πολλά και διάφορα, ακόμη κι αν δε γίνονται στον ίδιο χρόνο. Παρόν και μέλλον και παρελθόν εξελίσσονται εναλλάξ δίχως προτεραιότητα. Όλα συμβάλλουν στην ψυχολογημένη σκηνοθεσία της παράλογης αλλαγής για να επιταχυνθεί η ένταση. Η μεγάλη ένταση του συνόλου.

Ο ΝΕΟΣ ΑΓΙΟΣ

Ο Άγιος νέος, αποφασισμένος να ακολουθήσει το δύσκολο δρόμο. Οι πέτρες συμβολίζουν τα εμπόδια. Η μικρή εκκλησία, το λιμάνι της ψυχής του. Από νωρίς είχε το όραμα της ιεροσύνης.

Η ιεροσύνη του τον οδηγεί μέσα από την οικογένεια της αγάπης.

*Οι δικοί του δεν είναι τα παιδιά
της οικογένειάς του.
Είναι τα παιδιά του κόσμου, οι τραυματισμένοι,
οι ασθενείς, που αυξάνονται συνεχώς.*

*Ο Χριστός μας δείχνει το παράδειγμα:
Να τα αδέρφια μου! να η μητέρα μου!
αναφερόμενος στους μαθητές Του, που Τον
ακολουθούσαν πιστοί και ταπεινοί για να
ζήσουν τη θεία χάρη Του,
την άμεση χάρη του Θεανθρώπου.*

Κλείσε τα μάτια σου

Άσε να ταξιδέψει η εικόνα μέσα σου
στη μνήμη της ψυχής σου

Θυμήσου τα χρώματα,

το φως, τα μάτια

του αγίου.

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΓΙΑΤΡΟΣ

Ο νέος Άγιος διάλεξε να γίνει επιστήμων και σπούδασε ιατρική. Έγινε Καθηγητής πανεπιστημίου με παγκόσμιες επιτυχίες στην επιστημονική έρευνα. Ο στόχος του είχε προσχεδιασθεί:

Να βρίσκεται πάντα κοντά στον πονεμένο.

Και η αγάπη του αυτή ξεπέρασε και τον επίγειο θάνατο. Δε σταματάει να είναι δίπλα στους πονεμένους ασθενείς. Είναι πάντα παρών να βοηθήσει και να θεραπεύσει κάθε άνθρωπο που ζητάει βοήθεια στο όνομα του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού.

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

Ο Χριστός είναι το θεμέλιο της Ορθοδοξίας, ο ακρογωνιαίος λίθος της Εκκλησίας μας. Τι σημαίνει για εμάς όταν ο Χριστός μας προσκαλεί:

Άρατε τον σταυρόν υμών και ακολουθείτε με.

Σηκώστε το σταυρό σας και ακολουθείστε με. **Εγώ ειμί η οδός...** λέει και ξαναλέει ο Κύριος. Ο δρόμος είναι ένας και ευθύς και ολοκάθαρος.

Οι κακουχίες και οι πόλεμοι φέρνουν πόνους και απελπισίες σε χιλιάδες, εκατομμύρια ανθρώπων. Μπορούμε να μένουμε αναίσθητοι, αδιάφοροι με σκληρή καρδιά στα παθήματα των ανθρώπων που προέρχονται από την ανθρώπινη υπεροψία; Ο Χριστός μας προσκαλεί σ' αυτή την υπηρεσία της συμπόνιας, της καλοσύνης και της αλληλεγγύης.

Δεν υπάρχει μεγαλύτερη τιμή για τον άνθρωπο από την πρόσκληση αυτή της θυσίας. Αυτός είναι ο δικός μας ο σταυρός που πρέπει να σηκώσουμε και να ακολουθήσουμε το δρόμο του Γολγοθά. Και τα δώρα που μας προσφέρει η θυσία μας, μας δίνουν τη μόνη πραγματική ικανοποίηση στη ζωή μας. Τα μάτια των πεινασμένων παιδιών, η ευγνωμοσύνη των πονεμένων, των τραυματισμένων, των ασθενών, των περιφρονημένων, όλων των ανθρώπων που έχασαν την ελπίδα και απομακρύνθηκαν από το Θεό της Αγάπης.

Ο σταυρός μας είναι το ορατό σύμβολο της αγάπης μας και όχι μόνο για τους πλησίον, αλλά και για τους εχθρούς μας ακόμη. Η θυσία μας είναι το μεγαλύτερο αξίωμα που μας προσφέρει η ανθρώπινη ζωή.

Είναι το μεγαλύτερο παράσημο, που δίνει αυτό το βαθύτερο εσωτερικό αίσθημα, που δεν μπορεί να συγκριθεί με άλλα μεγαλεία, ούτε κοσμικά, ούτε εγωκεντρικά. Αυτό το ξέρουμε όλοι μας και το αισθανόμαστε έντονα όταν μας δίνεται η τιμή να σηκώσουμε το σταυρό μας, γιατί αυτή είναι η πιο ελεύθερη πράξη: Να ξεχάσω τους προσωπικούς λογισμούς και να αφεθώ στην ευεργεσία της υπηρεσίας της αγάπης.

Βλέπεις τώρα μπροστά μας το σταυρό που σηκώνει ο Άγιος μας;

Ο σταυρός καίγεται, οι εκκλησίες καίγονται και ο άγιος μας μένει ατάραχος, δίχως αμφιβολία και λογισμούς. Μπροστά του οι χιλιάδες ασθενείς και πονεμένοι. Ο σταυρός της αγάπης του δεν τον βαραίνει, ούτε τον κουράζει, γιατί όταν σηκώνουμε το σταυρό της καλοσύνης και της αγάπης, μας δυναμώνει το Άγιο Πνεύμα και η χάρη του Κυρίου μας.

Τι απεριόραπη χαρά και τιμή! Βλέπεις τώρα το σταυρό του Αγίου που σε φωνάζει με το όνομά σου.

Έλα σήκωσε το δικό σου το σταυρό. Ξέχασε τη σημαντικότητά σου, τη μεγάλη προσωπικότητα και μπες στον αγώνα ενάντια στην άρνηση, στην κακία, στην περιφρόνηση και την απομάκρυνση από το Θεό, τον Πατέρα της αγάπης.

Έρθε η σειρά σου τώρα να διαλέξεις. Θα ακολουθήσεις το δρόμο του; Θα σηκώσεις το δικό σου σταυρό της αγάπης, όσο μικρός κι αν είναι;

Τόλμησε! Ξέχασε τον εαυτό σου και μπες στον αγώνα, μπες στην πιο τιμητική υπηρεσία του ανθρώπου να προσφέρεις καλοσύνη και αγάπη.

Μη διστάζεις!

Κι εσύ μπορείς να ακολουθήσεις τον Κύριο μας στο Γολγοθά.

Ο Κύριος θα σε ανταμείψει με το παραπάνω.

Θα είναι μαζί σου και αυτό το αίσθημα της φιλίας Του θα σου γεμίσει τη ζωή με δυνάμεις και εκπλήξεις.

Μη διστάζεις. Κάνε το πρώτο βήμα.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ ΛΟΥΚΑΣ

Ο αρχιεπίσκοπος της Τασκένδης Ιννοκέντιος, εντυπωσιασμένος από την παρρησία με την οποία ο **Βαλεντίν Βόϊνο-Γιασενέτσκι** υπερασπίζεται σε μια πολύ δύσκολη εποχή, την Εκκλησία, του προτείνει να γίνει ιερέας.

Πράγματι, η χειροτονία του σε διάκονο έγινε στις 26 Ιανουαρίου 1921 και μια βδομάδα αργότερα χειροτονήθηκε πρεσβύτερος.

Το καλοκαίρι του 1922, όταν εκτοπίζεται ο Ιννοκέντιος, ο κλήρος και ο λαός της Τασκένδης εκλέγουν στη θέση του επισκόπου τον π. Βαλεντίν.

Καταλληλότερο όνομα για το νέο επίσκοπο κρίθηκε εκείνο του αποστόλου, ευαγγελιστή, αγιογράφου και ιατρού Λουκά.

Ο άγιος σε περιμένει καρτερικά να σου
μεταφέρει με την **πίστη** **ΤΟΥ**
χάρη, ευλογία, ίαση.

ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΕΛΠΙΣΜΕΝΟΥΣ

Βλέπετε αυτή την εικόνα, χωρίζεται σε δυο μέρη. Αριστερά οι ταλαιπωρημένοι, οι απελπισμένοι, οι περιφρονημένοι, οι εξορισμένοι, οι φυλακισμένοι στα βασανιστήρια δίχως ελπίδα, μέσα σε μια εποχή μίσους και κακίας, μόνο και μόνο για να υποταγεί η ελεύθερη θέληση.

Η νύχτα.

Μέσα σ' αυτά τα χρόνια των πολέμων, των καταστροφών παντού καταστραμμένες εκκλησιές, πείνα και σκληρές καρδιές, απάνθρωπες. Εγκαταλειμμένοι όλοι οι άνθρωποι, δίχως Θεό, δίχως πίστη, δίχως ανθρωπισμό, με χαμένες αξίες, τριγυρίζουν μέσα στο ψύχος σαν τα φαντάσματα, βουβοί, δίχως να βλέπουν κάποια διέξοδο, ένα μικρό φως. Κι όμως είναι τόσο κοντά τους η λύτρωση και η σωτηρία.

Ο Άγιος είναι καθισμένος, ατάραχος, άφοβος και πλημμυρίζει πραότητα και συμπόνια. Είναι μαζί τους. Δε χρειάζεται ούτε δόξες, ούτε τιμές.

Περιτριγυρισμένος από ένα εσωτερικό φως, φύλακας της αγάπης και της καλοσύνης κι ας γκρεμίζονται σταυροί και καμπαναριά.

Με το σταυρό στο στήθος σιγοψέλνει με ασφάλεια: Ουκ ελάτρευσαν την κτίσην οι θεόφρονες αλλά τον Κτίσαντα, το Θεό, τον Πατέρα.

Γιατί να πτοηθεί, αν ζει κοντά στον Κύριο, μαζί με τον Κύριο.

Η εικόνα εντυπωσιάζει και συγκινεί στο σύνολό της. Βλέπεις λοιπόν ότι η εικόνα περιέχει μια ψυχοκινητική ενέργεια που ορίζεται από εσένα, το θεατή. Για να δούμε λίγο προσεκτικά τα πρόσωπα των πονεμένων, των ανίατων ασθενών, όλων αυτών των παρατημένων. Ξεχωρίζουμε 5 ασθενείς πονεμένους που η τύχη τους έφερε κοντά στην αγιοσύνη του αρχιερέα. Βαθουλωμένα μάτια, νεκρά βλέμματα και ενώ δε φαίνεται να υπάρχει καμιά δυναμική πρωτοβουλία, η ζωή, η τύχη, τους έφερε κοντά στον Άγιο. Αυτή η ανείπωτη στιγμή κρύβει το μυστικό της σκηνοθεσίας. Βλέπεις τώρα και η δική σου η καρδιά χτυπάει και ελπίζει και ικετεύει να δράσει η χάρη του Αγίου. Να απλώσει την ευλογία του, να θαυματουργήσει, θεραπεύοντας τους χαμένους ασθενείς. Βλέπεις λοιπόν ότι η εικόνα περιέχει μια ψυχοκινητική ενέργεια που ορίζεται από εσένα, το θεατή. Μη διστάσεις να ζητήσεις έλεος.

Πάτερ ημών, ο εν τοις ουρανοίς, αγιασθήτω το όνομά Σου.

Πατέρα μας, αρχίζεις να προσεύχεσαι και υψώνεις το βλέμμα σου στον Πατέρα όλων των ανθρώπων. Δε ζητάς μόνο για σένα βοήθεια και λύτρωση. Η προσευχή σου παίρνει υπόψη της όλα τ' αδέρφια σου. Σ' όλο τον κόσμο να πλημμυρίζει η ευλογία του, να συμφιλιώσει τους λαούς, να σταματήσει τους πολέμους, να σκορπίσει ειρήνη και άπλετο φως και να θεραπεύσει όλους τους πονεμένους ανίατους ασθενείς, για να επιστρέψει πίσω η χαρά της ζωής, της ελευθερίας και της ευγνωμοσύνης, η ταπείνωση η συνεχής.

Ο Χριστός λέει: Εγώ είμαι η οδός. Δε μας μένει τίποτε άλλο από το να τον ακολουθούμε.

Ο Χριστός είναι ο Σωτήρας μας

Ο ΑΓΙΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ

Εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος.

Το μυστήριο της θείας Ευχαριστίας είναι το αποκορύφωμα της ορθόδοξης λειτουργίας. Ο άρτος και ο οίνος μεταβάλλονται στο σώμα και στο αίμα του Χριστού. Πρόκειται για μια μυστηριακή υπερφυσική μεταμόρφωση, ακατάληπτη και αδιανόητη στην ανθρώπινη φύση. Οι πιστοί καλούνται να ενωθούν σ' ένα σώμα για να ενωθούν με τον ίδιο τον παντοδύναμο Κύριο και αυτό καταλήγει στην απόλυτη κοινωνία με το Θεό στην επίγεια ζωή.

Τα μυστήρια της Ορθόδοξης Εκκλησίας μας δε γίνονται αντιληπτά ούτε από τις αισθήσεις μας, ούτε απ' την ανθρώπινή μας διάνοια. Πρόκειται για υπερφυσικά ακατάληπτα, που μόνο η πίστη και η ανοιχτή ψυχή μπορεί να τα προσεγγίσει. Την τελευταία νύχτα ο Χριστός ετέλεσε τη θεία Ευχαριστία στο Μυστικό Δείπνο. Πήρε το ψωμί και αφού έκανε ευχαριστήρια προσευχή, το κομμάτισε και τους το έδωσε λέγοντας:

Αυτό είναι το σώμα μου που παραδίδεται για χάρη σας. Αυτό που κάνω τώρα, να το κάνετε σε ανάμνησή μου. Το ίδιο μετά το δείπνο πήρε και το ποτήρι λέγοντας: Αυτό το ποτήρι είναι η νέα διαθήκη που επισφραγίζεται με το αίμα μου το οποίο χύνεται για χάρη σας.

Βλέπεις τον ιερέα, τον Άγιο, στη λειτουργία της προετοιμασίας της θείας Κοινωνίας. Η θεία Ευχαριστία σιωπηλή μυσταγωγία, δίχως φωνές και ψαλμούς. Είναι η νοερή μυστική λειτουργία, όπου ο άγιος τελεί αυτή την εσωτερική θεία Ευχαριστία για σένα και για μένα. Είμαστε μάρτυρες αυτής της ιερής στιγμής όταν ψέλνει:

Τα Άγια τοις Αγίοις...

Τι στιγμή! Αυτή η στιγμή είναι για σένα, γιατί μπορείς να ενωθείς με τον Κύριο, γίνεσαι συμμετοχος της ζωής Του και της θυσίας Του. Εδώ συντελείται η ιερή στιγμή. Σ' αυτή τη θεία λειτουργία, κατά τη μυστηριακή ώρα του καθαγιασμού των τιμίων δώρων, ο ιερέας ο Άγιος δεν ενεργεί με κάποια δική του δύναμη και πρόθεση. Γίνεται ο διάκονος, ο μεσολαβητής του Θεού, τελεί το μυστήριο με τη δύναμη και τη χάρη του Θεού. Μυστήριο Μυστηρίων.

Κράτα την ανάσα σου και περίμενε καρτερικά. Βλέπεις πώς αυξάνεται η λάμψη του, πλημμύρισε φως η μορφή του και χάνει την ανθρώπινη υλικότητα. Γίνεται άγιος, άυλος και ενώνεται με το ανέσπερο φως του Κυρίου μας.

Τι άπειρη ελευθερία μας περιβάλλει όλους που αφοσιωνόμαστε με τα μάτια μας σε αυτή την μεταβολή του ανθρώπου σε ένα φωτεινό ον μέσα στη λαμπερή μυσταγωγία της Θέωσης. Αυτή που ζούμε τώρα, αυτή τη στιγμή, το Φως Ιλαρόν.

Σε υμνούμεν, σε ευλογούμεν, σοι ευχαριστούμεν, Κύριε...

ΟΙ ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ

Σίγουρα ο Άγιος μας δε συμβολίζει τον Ιώβ της Παλαιάς Διαθήκης. Στο βιβλίο του Ιώβ κυριαρχεί ένα πανάρχαιο πρόβλημα: Τι νόημα έχει η αρρώστια, ο πόνος; γιατί να υποφέρει ο άνθρωπος;

Γιατί εγώ; γιατί, όλοι που πάσχουν και πονούν;

Αρρώστια και δυστύχημα δε φέρνουν φυσικά ούτε χαρά, ούτε ικανοποίηση στη ζωή μας. Ο άνθρωπος έχει την ικανότητα να υποφέρει, όταν γνωρίζει κατά κάποιο τρόπο την αιτία. Ο Ιώβ βέβαια δε βλέπει καμιά αιτία για τα υπερβολικά του παθήματα και γι' αυτό απελπίζεται και αναζητάει τη μοίρα του και πασχίζει να βρει την απάντηση απ' το Θεό.

Ο Ιώβ ρωτάει και ξαναρωτάει:

Γιατί τόσα δυστυχήματα;

Ο Θεός μιλάει στο τέλος με τον Ιώβ και τον ρωτάει:

Πού ήσOUNα όταν εγώ δημιούργησα το σύμπαν; όταν έπλασα τον κροκόδειλο και όλα τα άλλα; Μήπως με βοήθησες τότε; Έχεις καμιά αντίληψη τι είναι το σύμπαν;

Και ο Ιώβ εμπιστεύεται στο Θεό, ό,τι κι αν συμβεί.

Η γυναίκα του τον συμβουλεύει:

Κατάρασου το Θεό και πέθανε.

Ο Ιώβ απαντάει:

Από το Θεό πήραμε την καλοσύνη, δε θα πρέπει να δεχτούμε και την άρνηση; Δοξασμένο το όνομά Του. Θεέ κάνε με εμάς ό,τι θέλεις. Ένα πράγμα δεν θα καταφέρεις, να με σταματήσεις να δοξολογώ το όνομά Σου.

Η χάρη της πίστης είναι η εμπιστοσύνη μας, που παραμένει και στη μεγαλύτερη ανάγκη μας, αδιατάρακτη.

Οι άνθρωποι ρωτάνε σε τέτοιες μεγάλες καταστροφές:

Τι θέση παίρνει ο Θεός; Έχει καλοσύνη ή οργή;

Η απάντηση είναι απλή. Ο Θεός είναι πάντα ο ίδιος. Ο Χριστιανός πιστεύει στον αληθινό Θεό. Ο παντοδύναμος Θεός της αγάπης βλέπει κάθε πονεμένο άνθρωπο σαν πλάσμα Του και δεν παρατάει κανένα. Ο Θεός δικαιώνει κάθε Ιώβ της ανθρωπότητας και τον ανταμείβει με τη γενναιοδωρία Του.

Τον Άγιό μας ο Θεός τον προστάτευε μέχρι τη μεγάλη στιγμή της απόφασής του να ακολουθήσει το δύσκολο δρόμο της ιεροσύνης. Δε θα μπορούσε να υπάρχει μεγαλύτερη δόξα και τιμή: Να γίνει ιεράρχης και ποιμένας των πονεμένων.

Και τι δεν τράβηξε από τότε ο Άγιος μας! Περιφρονήσεις, εξορίες, χλευασμούς, βασανιστήρια, Σιβηρίες, φυλακίσεις κι όμως δε λιγοψύχησε ποτέ.

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Ο Άγιος γονατίζει μπροστά στον επίγειο σταυρό και προσεύχεται.
Λες και ακούμε τα λόγια της προσευχής του:

*Κύριε Ιησού Χριστέ, άσε τη χάρη Σου
να οδηγήσει το νου μου στο μυστικό χώρο της
αγάπης στην καρδιά μου.
Βοήθα με να μπορώ να μιλάω στην καρδιά του
άλλου, του πλησίον μου.
Μέσα στο σκοτάδι δεν μπορώ
να παραβλέπω το άκτιστο φως Σου
που ακτινοβολεί και πλημμυρίζει την πλάση με
τη θεία χάρη Σου.
Βοήθα με να αρχίσω μια νέα ζωή γεμάτη
προσευχή και αγάπη για τον Ιησού Χριστό.*

Έλα τώρα να προσευχηθούμε μαζί αυτή την προσευχή, προσευχή που ψέλνεται, αν θέλεις, σιγά-σιγά, λέξη προς λέξη:

Ο ιατρός και βοηθός των εν πόνοις,
ο Λυτρωτής τε και Σωτήρ των εν νόσοις,
Αυτός των όλων Δέσποτα και Κύριε
δώρησαι την ίασιν, τοις νοσούσι Σου
δούλοις, οίκτειρον ελέησον τους πολλά
επταικότας και των σφαλμάτων λυτρώσαι
Χριστέ, όπως δοξάζωσι την Θείαν Σου
δύναμιν.

ΕΣΥ ΚΥΡΙΕ;

Ο Κύριός μας εμφανίζεται χωρίς πρόσκληση. Αυτός ορίζει σε ποιόν θα εμφανισθεί και γιατί. Η εικόνα έχει μία έντονη δραματουργική σκηνή. Ο Άγιος μάς ξαφνιάζει με τη θέαση του Κυρίου. Και ο ίδιος ξαφνιάζεται, όπως και κάθε άνθρωπος που αντικρίζει τον Κύριο.

- Σε μένα τον ταπεινό έρχεσαι Κύριε;

Μέσα στο μισοσκότεινο καταφύγιο της Κρύπτης του ο Χριστός λάμπει με το γαληνό Του Φως και εμφανίζεται, σε σένα και σε μένα, ξυπόλυτος, ταπεινός, γεμάτος αγάπη και καλοσύνη για σένα. Μην ξεγελαστείς απ' τη ζωγραφισμένη εικόνα. Η εικόνα του Χριστού είναι μέσα σου, ζωντανή και ενεργοποιημένη. Ο Χριστός είναι σε έντονη δράση. Ζήτησε με ταπεινότητα και παρρησία ό,τι θέλεις απ' τον Κύριο.

- Ελέησόν με Κύριε.

Κύριε, Κύριε τα χείλη μου ανοίξεις και πληρωθήσομαι πνεύματος.

Βλέπεις και ο Άγιος την ίδια προσευχή σιγοψέλνει.

- Μέγας ει Κύριε και το στόμα μου αναγγελεύει την αίνεσί σου.

Είναι μια σπάνια στιγμή, η στιγμή της Ανάστασης. Σαν αστραπή εμφανίζεται η αγία μορφή Του, απρόοπτη, ανεξήγητη, για να Τον δεις εσύ που Τον αναζητάς. Μην αμφιβάλλεις.

*Εσείς κατάγεστε από εδώ κάτω, ενώ εγώ κατάγομαι από πάνω.
Εσείς προέρχεστε απ' αυτόν τον κόσμο, ενώ εγώ δεν προέρχομαι
απ' τον κόσμο αυτό. Όταν θα υψώσετε τον Υιό του ανθρώπου,
τότε θα καταλάβετε πως εγώ είμαι αυτός που πραγματικά είμαι
και ότι δεν κάνω τίποτε από μόνος μου, αλλά τα λέω αυτά,
όπως με δίδαξε ο Πατέρας. Αυτός που με έστειλε είναι πάντοτε μαζί μου.
Δε με άφησε μόνο μου ο Πατέρας,
γιατί εγώ κάνω πάντοτε αυτά που Του είναι αρεστά.*

Ο Άγιος μάς Τον παρουσιάζει μέσα στην Κρύπτη του.

Ο Χριστός είναι ο λαμπρός επισκέπτης.

Φως εκ φωτός!

Εγώ είμαι το Φως του κόσμου. Όποιος με ακολουθεί, δεν θα πλανιέται στο σκοτάδι, αλλά θα έχει το φως που οδηγεί στη ζωή. Μην ταραζείται η καρδιά σας. Να έχετε πίστη στο Θεό, να έχετε πίστη και σ' εμένα. Εγώ είμαι η οδός, η αλήθεια και η ζωή. Κανείς δεν πηγαίνει στον Πατέρα παρά μόνο εάν περάσει από εμένα. Εάν με είχατε γνωρίσει, θα είχατε γνωρίσει και τον Πατέρα μου. Αλλά και από τώρα τον γνωρίζετε και τον έχετε δει. Ό,τι ζητήσετε στο όνομά μου, θα το κάνω, ώστε η δόξα του Πατέρα να φανερωθεί μέσω του Υιού. Εάν ζητήσετε κάτι στο όνομά μου, εγώ θα το πραγματοποιήσω.

Βλέπεις τώρα ολοκάθαρα τι θάρρος σου δίνει.

Τώρα, αυτή τη στιγμή, είναι η σειρά σου να ζητήσεις από τον Κύριο ό,τι έχεις ανάγκη.

ΕΣΥ ΚΥΡΙΕ;
ΕΓΩ ΕΙΜΑΙ.

Του λέει η γυναίκα από τη Σαμάρεια:

Ξέρω ότι θα έρθει ο Μεσσίας, δηλαδή ο Χριστός.
Όταν θα έρθει εκείνος, θα μας τα εξηγήσει όλα.

**- Εγώ είμαι, της λέει ο Ιησούς. Εγώ που μιλάω αυτή τη στιγμή.
Δεν πιστεύω να αμφιβάλλεις;**

Ο Χριστός εμφανίζεται στον Άγιο που με κατάπληξη σιγοψιθυρίζει:

- Κύριε εσύ;

Ο Χριστός δεν αφήνει αμφιβολίες και απαντάει όπως απάντησε στη Σαμαρείτιδα.

- Εγώ είμαι.

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

Άνοιξε διάπλατα τη ζωή σου.

Άνοιξε την καρδιά σου. Άνοιξε τα μάτια σου. Άνοιξε τα αυτιά σου. Άνοιξε τα χείλη σου. Μην αφήνεις μέσα σου αμφιβολίες. Μην δυσπιστείς. Μην βάζεις καμιά ανθρώπινη σκέψη μέσα σου εκτός από την αγάπη.

Κοίταξε τον Άγιο στα μάτια δίχως ωφελιμιστική σκέψη. Δες την καλοσύνη και την πραότητα. Ασφαλίσου σ' αυτή τη χαρισματική του πλημμύρα των ιαμάτων.

Η χάρη του Κυρίου μας δεν έρχεται ούτε με βία, ούτε με πείσμα. Αυτή δεν εξαρτάται από εμάς. Έρχεται σαν ευλογία σε μια στιγμή που δε γνωρίζουμε πότε και γιατί.

Πρέπει να μάθεις να βλέπεις τις εικόνες μια-μια ξεχωριστά. Μετά νιώθεις ότι δεν είσαι μόνος.

Κάθε εικόνα είναι μια προσευχή που βγαίνει απ' τα βάθη της ψυχής μου:

Άκουσε Κύριε τη φωνή της δεήσεώς μου, που σαν κραυγή βγαίνει με πολύ πόθο απ' τα βάθη της ψυχής μου. Ελέησέ με και άκουσε με ευμένεια την προσευχή μου. Με πολύ πόνο στρέφεται σε Σένα η καρδιά μου και φωνάζει και λέγει: Τον Κύριο θα ζητήσω με πόθο βαθύ. Όλη η ύπαρξή μου Σε αναζητεί. Το πρόσωπό μου στρέφεται σε Σένα και με πολύ πόθο αναζητεί το δικό Σου πρόσωπο. Μη με αποστραφείς, μη στρέψεις με δυσαρέσκεια αλλού το πρόσωπό Σου και μην απομακρυνθείς με οργή απ' το δούλο Σου. Γίνε βοηθός μου, μη με αποδιώξεις ως ενοχλητικό και φορτικό, μη με εγκαταλείψεις Κύριε και Θεέ, που είσαι ο μόνος Σωτήρας μου.

Ακούς λοιπόν την προσευχή μου, τον πόθο της δικής μου ψυχής για το Θεό. Προσευχή που βγαίνει με πόνο από τα έγκατα της βασανισμένης μου ψυχής μακριά απ' το Θεό και αναζητεί σ' Αυτόν τη λύτρωσή της.

Βλέπεις, ο Άγιός μας κοιτάζει λίγο πλάγια και μας θυμίζει έτσι «γρηγορείτε», μη χάνετε καιρό. Εγώ είμαι παρών. Μην καθυστερούμε. Η ψυχή του πλημμυρίζει καλοσύνη και συμπόνια.

Η εικόνα συμβολίζει την άυλη πνευματική υπόσταση του Αγίου. Είναι εικόνα της «ιδέας» του, που μας προκαλεί να παρατήσουμε την υπεροψία μας και την περιφρονητική διάθεσή μας.

Ο Χριστός είπε: Εκεί που είναι δυο ή τρεις συναγμένοι στο Όνομά μου, είμαι κι Εγώ μαζί τους.

Είσαι λοιπόν εσύ, ο θεατής, ο Άγιος στο κέντρο και στο περιθώριο αόρατος ο δημιουργός της εικόνας. Η άσπρη γενειάδα του Αγίου, η ιεροσύνη του, είναι το πλαίσιο της ψυχής του. Ένας θεοφόρος ιερέας με ελπιδοφόρο γλυκό χαμόγελο βλέπει κατ' ευθείαν στο κέντρο της δικής σου ψυχής. Τρεις θεοφόρες ψυχές αναζητούν το Θεό. Ζητούν να Τον πλησιάσουν, να Τον αγγίξουν, να ψηλαφήσουν τα σημάδια της σταυρικής Του θυσίας και να αφευθούν στην κρίση Του, στην ευλογία Του, στη χάρη Του, περιμένοντας με ευλάβεια και υπομονή.

Ο άνθρωπος δεν μπορεί να ζήσει δίχως το Θεό.

Μα πώς είναι δυνατόν, μια κι είμαστε δημιουργήματα της σοφίας Του και της αγάπης Του. Γι' αυτό είμαστε θεόπλαστοι, πλασμένοι κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν Θεού. Πώς λοιπόν να ζήσουμε χωρίς Αυτόν; Ο άνθρωπος αναζητεί το Θεό και ο Θεός τον άνθρωπο.

Όμως πρόσεχε. Στην προσευχή μας Τον επικαλούμαστε «*Πάτερ ημών*», Πατέρα μας. Η αναζήτηση του Θεού, ο πόθος της συνάντησης Του, βάζει τον άνθρωπο σε ψυχοκίνηση κι η ματιά μας αγγίζει τα μάτια του Αγίου, που συμβολίζει τώρα τον πλησίον μας. *Αγάπα τον πλησίον σου ως εαυτόν*. Μόνο όταν γίνουμε ένα σώμα με τα θεόπλαστα αδέρφια μας, μπορούμε να ενωθούμε με το σώμα του Χριστού.

Μη σκέφτεσαι λοιπόν μόνο την προσωπική σου λύτρωση. Να παρακαλός για όλους τους πονεμένους, για όλους που έχουν ανάγκη τη συμπαράσταση του Πατέρα μας Θεού, μας ψιθυρίζει καλοπροαίρετα ο Άγιος.

Πατέρα μας άσε τη χάρη Σου να αγγίξει όλους τους πονεμένους κι ας είμαι εγώ ο τελευταίος.

Μην ξεχνάμε ότι ο προορισμός είναι η θέωση και η ένωσή μας με **τον Άρτο και τον Οίνο** του Ιησού Χριστού μας. Αυτός είναι ο δρόμος μας δίχως υπεροψίες και εγωκεντρισμούς. Η χάρη του Θεού είναι για όλους μας και δεν υπάρχουν πρωτεία και διακρίσεις.

Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ

Ακολουθήσέ με!
Άδειασε όμως τους λογισμούς σου,
τους μικρούς ή μεγάλους. Πλησίασε το φως!

Όπως μας λέει με βεβαιότητα ο Κύριός μας:
Εγώ είμαι το φως του κόσμου.

Το θαύμα της μεταμόρφωσης συντελείται τώρα,
αυτή τη στιγμή.

Μη διστάζεις να ανεβαίνεις.
Ο Πατέρας του Ουρανού τους δέχεται όλους, κα-
νένα δεν εμποδίζει,
σε κανένα δε βάζει δυσκολίες και αινίγματα.
Κι εσύ μπορείς να αγαπάς τον κόσμο.

Ο Κύριός μας το λέει καθαρά και με ευθύτητα:
Η πίστη σου σ' έσωσε.

Μόνο στην πίστη σου στηρίξου.
Η πίστη σου σε οδηγεί στο θεϊκό Ουρανό,
στον Ουρανό του Πνεύματος,
στο Σύμπαν της θεϊκής παντοδυναμίας.

Πλησίασε το φως!

όπως μας το λέει ο Κύριός μας

Εγώ είμαι το **φως του κόσμου**.

Η ΑΝΥΨΩΣΗ

Σε πολλούς και μεγάλους μάστορες της τέχνης γίνονται ορατά, πράγματα που στην ουσία είναι αόρατα. Ο υψωμένος Άγιος μας στα ουράνια ανεβαίνει και πλησιάζει το Άκτιστο. Γίνεται ο ίδιος πνεύμα και ξεπερνάει κάθε αδυναμία, κάθε ασθένεια. Βρίσκεται μετέωρος στον Ουρανό, πάνω απ' τη γη και τ' ανθρώπινα.

Η ύψωση του Αγίου είναι το θαύμα της ανάστασής του στη **Βασιλεία του Θεού** και δεν κουράζεται να κρατήσει την αγάπη του ανοιχτή, να αγκαλιάσει κάθε άνθρωπο δυστυχισμένο και βασανισμένο.

Μην απελπίζεσαι, μην πιέζεις τη ζωή σου.

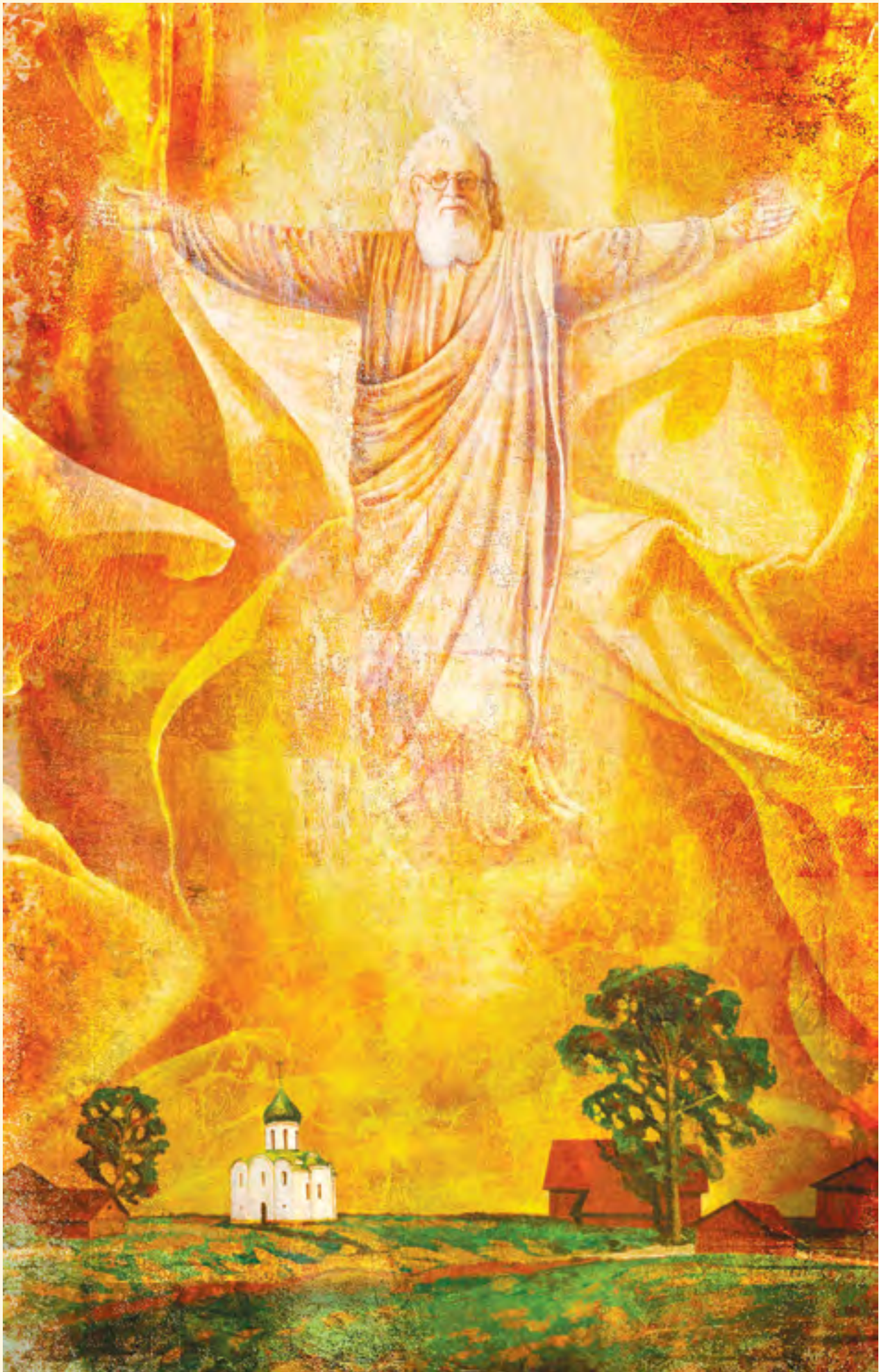
Χαλάρωσε, χαλάρωσε, χαλάρωσε.

Με το χαλάρωμα χάνεις το γήινο βάρος σου.

Βλέπεις δε χρειάζεται ούτε μεγάλες φωνές, ούτε μοιρολόγια. Κάνε μέσα σε μια ταπεινή εκκλησία στη γειτονιά σου μια προσευχή με την ψυχή σου, δίχως σκέψεις και λογισμούς, σαν τον Άγιο, που τον τυλίγουν χρώματα και φώτα ανέσπερα, υπερκόσμια. Το δρόμο στα ύψη του Ουρανού τον ανοίγει κάθε μικρή ταπεινή εκκλησία.

Ακούς τον Άγιο που προσεύχεται ψιθυριστά:

*Κατευθυνθήτω η προσευχή μου
ως θυμίαμα ενώπιόν σου.
Έπαρσις των χειρών μου,
θυσία εσπερινή.*

Κατευθυνθήτω η **προσευχή** μου

ως θυμίαμα ενώπιόν σου.

Έπαρσις των χειρών μου,

θυσία εσπερινή.

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η ιστορία της Κρύπτης του Αγίου Λουκά **είναι ένα μικρό θαύμα**, ένα θαύμα από αυτά που γίνονται στη ζωή μας, αλλά που για να το δει κανείς πρέπει να πιστεύει στον πανάγαθο Κύριό μας, στην αγάπη και τη θεία πρόνοιά Του.

Το 2013 ξεκίνησε η συνεργασία του Καθηγητή Βαρλάμη με τον σεβ. Μητροπολίτη Βεροίας κ.κ. Παντελεήμονα για το έργο του Αποστόλου Παύλου στην πόλη της Βέροιας. Ήταν η επιθυμία του Μητροπολίτη το έργο αυτό τιμής για τον απόστολο των Εθνών και η ευτυχής σύμπτωση, ο τόπος καταγωγής του διεθνούς φήμης αρχιτέκτονα και ζωγράφου Ευθύμιου Βαρλάμη. Ο Βαρλάμης εργαζόταν πάνω στο θέμα από το 1997 και ήταν σε επικοινωνία και αναφορά και με τον Οικουμενικό Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Παναγιότατο κ.κ. Βαρθολομαίο αλλά και με τον Πάπα Βενέδικτο, τον οποίο συνάντησε προσωπικά και ενημέρωσε το 2010 στο Βατικανό.

Σε μια από τις συναντήσεις που είχαν στην Αυστρία (το 2014), ο Μητροπολίτης Βεροίας μίλησε στον Καθηγητή για τον Άγιο Λουκά. Του μετέφερε την πίστη και τον ενθουσιασμό του. **Η φλόγα άναψε αμέσως.** Στην επόμενη συνάντησή τους, το 2015, ο σεβ. Παντελεήμων βίωσε σε ένα ειδικά διαμορφωμένο χώρο του Μουσείου του Βαρλάμη στην Αυστρία, τη συλλογή για τον Άγιο Λουκά. Ο Μητροπολίτης και οι συνοδοί του ο π. Γεράσιμος και ο π. Αρσένιος έμειναν άφωνοι. Δεν ήταν μια εικαστική συλλογή με ωραία έργα τέχνης, αλλά ένα συγκλονιστικό βίωμα που μετέφερε την πίστη και τον αγώνα του σύγχρονου αυτού Άγιου, του Άγιου Λουκά.

«Ου του θέλοντος ου του τρέχοντος παρά του ελεούντος Θεού...»

αναφέρει ο Απόστολος Παύλος. Και έτσι ακριβώς έγινε. Υπήρχε η ευλογία. Η ανταπόκριση του Μητροπολίτη ήταν άμεση και αποτελεσματική. Ο πρόναος της εκκλησίας του Αγίου Λουκά σύντομα μεταμορφώθηκε με τα σχέδια του Καθηγητή Βαρλάμη σ' ένα μυστηριακό χώρο, σ' ένα ιερό χώρο έτοιμο να δεχθεί τον Άγιο.

Ο οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος ξεναγείται στην Κρύπτη του Αγίου Λουκά από τον Μητροπολίτη κ.κ. Παντελεήμονα.

Τον Ιούνιο του 2016 ο χώρος ήταν έτοιμος και στις 29 Ιουνίου η έκθεση της συλλογής εγκαινιάζοταν από τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο.

Η έκθεση αυτή είναι η αρχή για ένα μεγάλο έργο της Ορθοδοξίας, ένα σύγχρονο θρησκευτικό Ασκληπείο, όπως χαρακτηριστικά το ονόμασε ο π. Γεράσιμος Μπεκές. **Ένα έργο πνοής που αναφέρεται στην τεχνολογία του μέλλοντος.**

Η ιδέα του Καθηγητή Βαρλάμη βασίζεται στα λόγια του Χριστού προς το θεραπευμένο τυφλό, το γιο του Τιμαίου, το Βαρτίμαιο:

Η πίστη σου σ' έσωσε.

Η ευλογημένη αυτή σχέση του σεβ. Μητροπολίτη Βεροίας με το διακεκριμένο και πιστό καλλιτέχνη, τον Καθηγητή Βαρλάμη, φέρνει ως υπεραξία το μεγάλο αυτό έργο της Ορθοδοξίας για όλο το Χριστιανισμό αλλά και για όλους τους ανθρώπους στη γη. Το Μοναστήρι της **Παναγίας Δοβρά**, ένας τόπος ιερός μέσα στον οποίο μπορεί κανείς να βιώσει τη θεραπευτική δύναμη της πίστης.

Πειραματικό Εργαστήριο Βεργίνας

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΒΑΡΛΑΜΗΣ

Ο Καθηγητής Βαρλάμης γεννήθηκε στην Ημαθία το 1942. Πολυμήχανος, αναγεννησιακός καλλιτέχνης, - αρχιτέκτονας, ζωγράφος, γλύπτης, designer, συγγραφέας και παιδαγωγός, - αγωνίζεται για το φως. Δουλεύει με τη χρωματική ποίηση της φύσης και το πολύμορφο έργο του δεν αποκλείει κανέναν, γιατί η τέχνη του αναφέρεται πάντοτε στο κοινωνικό σύνολο, στους ανθρώπους που αισθάνονται.

Το Φεβρουάριο του 2010 η *Ακαδημία Καλών Τεχνών της Ρωσίας* οργάνωσε την έκθεσή του “Ποιητική Αρχιτεκτονική” στη Μόσχα και τον ανακήρυξε επίτιμο μέλος της, ενώ τον επόμενο Μάιο το *Πανεπιστήμιο Τέχνης & Design του Κλουζ* τον αναγόρευσε επίτιμο διδάκτορα.

Μεγάλες εκθέσεις και πρωτότυπα καλλιτεχνικά έργα του παρουσιάστηκαν με επιτυχία σε μουσεία και πινακοθήκες σ’ όλο τον κόσμο. Το 2011 στο *Artmuseum Waldviertel* παρουσιάστηκε η κορυφαία καλλιτεχνική και πνευματική δημιουργία του “**Ο Χριστός Σήμερα**”, που τον επόμενο χρόνο μεταφέρθηκε στο *Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού* της Θεσσαλονίκης, το 2013 στο *Παύλειο Πολιτιστικό Κέντρο* στη Βέροιας και το 2014 στη *Βασιλική του Αγίου Μάρκου* στο Ηράκλειο.

Η έκθεσή του “**Άγιον Όρος**” παρουσιάστηκε το 2008 στο *Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού* της Θεσσαλονίκης, το 2011 στο *Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο* Αθηνών και το 2013 στο *Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο* στις Βρυξέλλες.

Στο ιεραποστολικό έργο του Αποστόλου Παύλου εντοπίζει την ιδρυτική ιερή ουσία που οδήγησε στον εκχριστιανισμό της Ελλάδας και της Ευρώπης και με το έργο του επιδιώκει να ανακαλέσει στην ενεργό συνείδηση των ανθρώπων τις αρχαίες μνήμες, για να συνδέσει έτσι, ιδιαίτερα στη νέα γενιά, τους αιώνες και να επαναφέρει στην επικαιρότητα το μήνυμα του Παύλου, το μήνυμα της Αγάπης, που παραμένει το ίδιο ουσιαστικό και αναγκαίο και σήμερα.

Η μεγάλη **έκθεση-αφιέρωμα στον Απόστολο Παύλο** παρουσιάστηκε το 2013 στη Βέροια, το 2014 στη Ρώμη, στη *Βασιλική του Αγίου Παύλου προ των Τειχών* και το 2016 στο *Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού Θεσσαλονίκης*.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΑΥΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟ ARTMUSEUM WALDVIERTEL ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ & ΕΚΔΟΘΗΚΕ ΤΟΝ ΟΚΤΩΒΡΙΟ ΤΟΥ 2016 ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ «Ο ΑΓΙΟΣ ΛΟΥΚΑΣ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ» ΣΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΔΟΒΡΑ. ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΑΡΙΩΝ (ΧΑΤΖΗΖΑΦΕΙΡΙΟΥ Β. - ΚΟΧΡΗΣ Φ. Α.Ε.) ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΒΕΛΒΕΤ 150 ΓΡ. ΚΑΙ 300 ΓΡ. ΓΙΑ ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ. Η ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ ΕΓΙΝΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΤΤΡΙ'S ΑΕ - ΙΩΑΚ. ΤΡΙΚΑΛΙΑΡΗΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΒΕΡΓΙΝΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ κ. Θ. Π..

IMPRESSUM

© ΒΑΡΛΑΜΗΣ, 2016

Ευθύμιου Βαρλάμη:
Ο ΑΓΙΟΣ ΛΟΥΚΑΣ ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ

Concept, κείμενα, πίνακες:
Ε. Βαρλάμης

Γραφιστική επεξεργασία, layout:
Bernhard Antoni

Φωτογράφιση έργων, Φιλμ, Video:
Karin Antoni

Επιμέλεια ύλης:
Αστέρης Νένος
Πειραματικό Εργαστήρι Βεργίνας

Επιμέλεια & συντονισμός έκθεσης:
Πειραματικό Εργαστήρι Βεργίνας

Έκδοση:
Παύλος Τροχόπουλος
KUNSTMUSEUM WALDVIERTEL

Οι φωτογραφίες στις σελίδες 4, 10 & 69 είναι
του Γρ. Τύπου της Ιεράς Μητροπόλεως Βεροίας

ISBN: 978-3-900552-66-4

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΔΟΒΡΑ